

ONISIFOR GHIBU – PROPUNERI PENTRU IDEALUL EDUCAȚIONAL

DIANA BARBU*

Există personalități fără de care nu ne-am putea imagina cultura.

O astfel de personalitate a fost Onisifor Ghibu: istoric, publicist, pedagog care a înțeles să respecte valorile altor națiuni, dar și să apere ardent specificul românesc.

Deceniile de tăcere și anonimat în care l-au cufundat vicisitudinile istoriei n-au putut să șteasă vălul uitării asupra celei ce a dovedit întreaga viață erudiție și verticalitate morală¹.

În “Catehismul dascălului român de astăzi”, decalog al spiritului, redactat în dramaticul an 1941, Onisifor Ghibu scria:

1. Nu mă înspăimânt de greutățile vremurilor, ci lupt cu hotărâre împotriva lor, fiind sigur că dreptatea, în care cred, va ieși biruitoare.

5. Vreau să privesc cariera mea de profesor ca o misiune sfântă în serviciul celor mai înalte idealuri, care au încălzit vreodată sufletul românesc.

10. Cred în marea putere a educației și aștept în prima linie de la ea îmbunătățirea soartei omenirii.

Caracterul unui profesor, frământările și idealurile lui se pot “citi” și în temele stabilite pentru colocvii și examene. În anul 1940, Onisifor Ghibu propunea studenților săi următoarele: “Destin românesc. Mesianism ardelesc. ce este românul? Ce trebuie să fie românul? Ce cred eu despre cultura românească? Ce cred despre criza mondială de astăzi? cauzele și soluția ei. Ce cred despre criza românească de astăzi? Ce cauze au provocat-o și cum se va ajunge la soluția ei? Cum pot contribui și eu la normalizarea situației generale haotice de azi?”²

Atât răspunsurile, cât și adnotările făcute de profesorul Ghibu oferă prilejul unor adânci reflecții. Pe lucrarea studentului Gheorghe Bota, Onisifor

* Profesoară la Liceul Măneciu-Ungureni, județul Prahova.

Ghibu a scris: "Autorul este absolvent al Academiei Teologice din Sibiu. De ce ignorează atunci religia, ca factor al culturii românești?"³ În schimb, pe lucrarea lui Traian Blajovici, Ghibu sublinia "bine, frumos, emoționant". Autorul opinase: "... destinul nostru nu e acela de a ne cheltui în luptă legați la ochi și să ne risipim energia în profitul celor ce au fost și sunt streini de sufletul nostru"⁴. Ghibu se implică afectiv și interpretează laconic, dar prompt, lucrările analizate. Creionul roșu al profesorului a subliniat a stupefacție părerea studentei Viorica Jumanca, despre epoca pe care o traversa: "și va fi poate învățată de copii din alte vremuri, cu aceeași plictiseală sau indiferență cu care am învățat noi istoria"⁵. În dreptul lucrării Elisabetei Iahui, Ghibu a consemnat: "răspuns sumar, dar logic" (la întrebarea despre mesianismul ardelenesc, studenta răspunsese: "chemarea unică a Transilvaniei este unitatea deplină, pe tărâm politic, național, cultural și spiritual")⁶. Alți studenți, referindu-se la Ardeal și ardeleni, au scris: "Din Ardeal n-au pornit încă fapte pe care istoria s-ar sfii să le povestească"⁷; sau "Ardeleanul e dârz, vorbește puțin, apăsător. Dar cuvântul lui e curat. Loviturile îl întăresc, îl împing în sine, ca la ivirea ocaziei să erupă ca un vulcan. Aceste trăsături trebuie să le aibă omul la conducere, chibzuit, așezat"⁸.

Dezbateră în jurul subiectului "Ce este românul?" a furnizat un răspuns deosebit: "Românii au în firea lor ceva de *balcanic*, ceea ce e altceva decât elementele pejorative ce sunt înțelese de obicei prin acest cuvânt și ceea ce eu înțeleg a fi o tendință de unitate spirituală, înțelegând aici religie, limbă și o anumită vedere asupra lumii"⁹.

În privința culturii românești, un student de naționalitate germană preciza: "cu toate că cultura românească a suportat foarte multe influențe, ea ni se prezintă astăzi ca un tot unitar, fiindcă bunul simț național a prelucrat toate influențele și a obținut un rezultat armonios și original"¹⁰. O studentă româncă semnala în domeniul culturii: "foarte multă măsură în toate ... având atâtea comori neprețuite n-ar trebui să ne îndreptăm mereu privirea spre popoarele din Occidentul Europei, imitându-le servil"¹¹.

Un student român considera că, în domeniul culturii, "un singur lucru nu avem: încredere în forțele noastre. Prea am fost aserviți ideilor streine. Prea ne-am lăudat cu forme cari n-au fost românești". Lucrarea studentului Mihai Băjenescu este adnotată de Ghibu cu un singur termen: "vorbărie"¹³, termenul sancționând astfel lipsa de conținut, absența unei interpretări documentate.

Problematica legată de criza mondială a generat răspunsuri interesante. Studenta Livia Chisanu menționa drept cauze ale decăderii României: "lojile

masonice, ambiția de mărire și dorința de îmbogățire a celor ajunși în fruntea statului”; ca o soluție de readucere a ordinii sugera să se procedeze “nu cu forța, prin răzbunări de sânge care nu fac altceva decât să ceară alt sânge spre răscumpărări”¹⁴. Studentul Gabriel Suci, analizând situația existentă, considera că: “Oricât am căuta în istorie cauzele războaielor, toate sunt de ordin economic. Soluția este simplă: dispariția totalitarismului din lume”¹⁵.

Considerăm că idealul educațional al lui Onisifor Ghibu este prezent și în aceste lucrări ale studenților săi. Așa cum l-a întâlnit Onisifor Ghibu, talentul unui artist și energia unui luptător, aceste idealuri presupun consecvență, răbdare, patriotism, simțul datoriei și dragostea pentru marea cultură, optimismul și cultul adevărului.

În același spirit s-a manifestat în întreaga sa activitate, pledând pentru modernizarea învățământului românesc, pentru recunoașterea locului pe care, pe drept cuvânt, istoria națională trebuie să-l ocupe în ansamblul disciplinelor școlare, pentru o pedagogie românească și pentru rolul modelator al școlii, în ceea ce privește definirea viitoarelor personalități.

Dintre imaginile ca au ambiționat să-l cuprindă pe Ghibu, ne-am oprit asupra uneia singure, bogată în har poetic: “Între dezastre, iluzii, victorii și rătăcirii, acest om sever cu alții și nu mai puțin aspru cu sine și-a urmat drumul pustniciei. personaj macedonskian, străbătând mistuitorul deșert al idealului”¹⁶.

Iar ca profesiune de credință o simplă frază semnată de un student al lui Onisifor Ghibu: “Suntem capabili de a duce mai departe trecutul”¹⁷.

NOTE

1. Vezi Revista de Istorie Militară, nr. 6 (17), 1992, p. 6.
2. Fondul Octavian Ghibu, dosarul nr. 360, *passim*, Arhivele Statului, București.
3. *Idem*, fila 238.
4. *Idem*, fila 230.
5. *Idem*, fila 214.
6. *Idem*, fila 87.
7. *Idem*, fila 81.
8. *Idem*, fila 239.
9. *Idem*, fila 84.
10. *Idem*, fila 94.

11. *Idem*, fila 103.

12. *Idem*, fila 233.

13. *Idem*, fila 232.

14. *Idem*, fila 77.

15. *Idem*, fila 111.

16. Cf. Mircea Zăciu, *Onisifor Ghibu: Pe baricadele vieții. Anii mei de învățătură*, Ed. Dacia, Cluj, 1981, p. 375.

17. Fondul Octavian Ghibu, dosarul nr. 360, fila 241.